

คำชี้แจงของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ประกอบการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง
ให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติในประเด็นเพิ่มเติม

๑. ตามมาตรา ๓๗/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ กำหนดว่า เมื่อร่างรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติ และประเด็นเพิ่มเติม (ที่เรียกกันทั่วไปว่า “คำถามพ่วง” หรือ “คำถามเพิ่มเติม”) ได้รับความเห็นชอบด้วย ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ “ดำเนินการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการออกเสียงประชามติ” คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงมีหน้าที่แก้ไขร่างรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติเพื่อให้สอดคล้องกับ “ผลการออกเสียงประชามติ” และโดยที่ประชาชนผู้ออกเสียงประชามติได้ลงมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งมีผลเท่ากับว่าประชาชนเห็นชอบทั้งหลักการและเนื้อหาทั้งหมดที่ปรากฏในร่างรัฐธรรมนูญ การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญตามประเด็นเพิ่มเติมจึงต้องจำกัดเฉพาะข้อความที่แสดงไว้ให้ประชาชนทราบก่อนการออกเสียงประชามติเพื่อให้การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญสอดคล้องทั้งผลการออกเสียงประชามติที่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญและประเด็นเพิ่มเติม

๒. ในการตั้งประเด็นเพิ่มเติม สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตั้งประเด็นว่า “ท่านเห็นชอบหรือไม่ว่า เพื่อให้การปฏิรูปประเทศเกิดความต่อเนื่องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ สมควรกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลว่า ในระหว่าง ๕ ปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็น **นายกรัฐมนตรี**” ซึ่งถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้ดังกล่าวเขียนเช่นเดียวกับถ้อยคำส่วนหนึ่งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง ของร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการออกเสียงประชามติ

๓. บทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับกระบวนการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรี บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๙ อันเป็นบทถาวร และมาตรา ๒๗๒ อันเป็นบทเฉพาะกาล

๔. มาตรา ๑๕๙^๑ ของร่างรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีไว้ ดังต่อไปนี้

^๑ มาตรา ๑๕๙ ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

การเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๔.๑ การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ให้กระทำโดยสภาผู้แทนราษฎร

๔.๒ บุคคลซึ่งจะได้รับความเห็นชอบต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ และพรรคการเมืองนั้นต้องมีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๔.๓ ในการเสนอชื่อ ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๔.๔ มติของสภาผู้แทนราษฎรต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๕. มาตรา ๒๗๒^๒ ของร่างรัฐธรรมนูญได้บัญญัติกระบวนกรไว้ ดังต่อไปนี้

๕.๑ ในวาระเริ่มแรก เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญนี้

๕.๒ หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้ซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๘๘ ได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด ก็อาจขอยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อจากบุคคลตามบัญชีของพรรคการเมืองได้

๕.๓ ในการขอยกเว้นตาม ๕.๒ ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เข้าชื่อกันเพื่อเสนอต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาจะต้องจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน

๕.๔ คะแนนเสียงที่จะยกเว้นให้ ต้องไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

๕.๕ เมื่อได้รับยกเว้นแล้ว เรื่องจะย้อนกลับไปให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๕๙ ต่อไป โดยจะเสนอชื่อจากบุคคลซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘^๓ หรือไม่ก็ได้

มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

^๒ มาตรา ๒๗๒ ในวาระเริ่มแรก เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๖๘ แล้ว หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้ซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ไม่ว่าด้วยเหตุใด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้ซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้ ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการตามมาตรา ๑๕๙ ต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้ซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ หรือไม่ก็ได้

^๓ มาตรา ๘๘ ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง แจ้งรายชื่อบุคคลซึ่งพรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบ และให้นำความในมาตรา ๘๗ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๖. คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่าประเด็นเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติกำหนดเวลาไว้ชัดเจนว่าให้ใช้บังคับเฉพาะ “**ในระหว่าง ๕ ปี แรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้**” ประเด็นเพิ่มเติมดังกล่าวมีลักษณะเป็นการใช้บังคับเฉพาะกาล กล่าวคือ ใช้เฉพาะห้าปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติ จึงสมควรต้องบัญญัติขึ้นให้มีลักษณะเป็นบทเฉพาะกาลเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขไว้เป็นบทถาวร ซึ่งก็สอดคล้องกับถ้อยคำในคำถามเพิ่มเติมที่ระบุว่า “สมควรกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล”

๗. เมื่อพิจารณารายละเอียดของประเด็นเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติ จะเห็นว่าประเด็นเพิ่มเติมดังกล่าวถึงเฉพาะการให้ที่**ประชุมร่วมกันของรัฐสภา เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี** ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับกระบวนการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๙ ตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๔ ข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเด็นเพิ่มเติมนั้น กล่าวถึงเฉพาะกระบวนการตามข้อ ๔.๑ และจะมีผลกระทบต่อข้อ ๔.๔ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ลงมติและจำนวนที่จะถือว่าเป็นมติเท่านั้น และเมื่อเป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ประชาชนออกเสียงประชามติ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่าต้องยึดตามถ้อยคำที่ถามต่อประชาชนโดยเคร่งครัด เพราะตามหลักทั่วไปแห่งการออกเสียงประชามติ ผู้ออกเสียงประชามติย่อมออกเสียงประชามติตามพื้นฐานแห่งถ้อยคำที่ปรากฏในบัตรลงคะแนน ส่วนความที่ว่า “เพื่อให้การปฏิรูปประเทศเกิดความต่อเนื่องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติสมควรกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลว่า ...” นั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า เป็นเพียงเหตุผลสนับสนุนว่าการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในระยะห้าปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้เท่านั้น อันเป็นการให้เหตุผลสนับสนุนว่าเหตุใดจึงจำเป็นต้องยกเว้นจากหลักทั่วไปที่กำหนดไว้แล้วในบทถาวรของร่างรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากเอกสารที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำเพื่อชี้แจงต่อประชาชน ทั้งในหลักการและเหตุผล และคำชี้แจงก็ไม่ปรากฏว่ามีกรกล่าวถึงการจะให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเสนอชื่อผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีได้เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รายละเอียดปรากฏตามสำเนาเอกสารที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อจัดพิมพ์แจกจ่ายแก่ประชาชนตามเอกสารที่แนบท้ายนี้

๘. คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่าหลักการสำคัญของมาตรา ๑๕๙ นั้น บัญญัติขึ้นให้สอดคล้องกับหลักการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีของประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กล่าวคือ นายกรัฐมนตรีจะต้องมาจากการดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎรและได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้การดำเนินการบริหารประเทศของนายกรัฐมนตรีเป็นไปได้โดยราบรื่น สำหรับมาตรา ๒๗๒ นั้น เป็นบทเฉพาะกาลที่ใช้ในวาระเริ่มแรกเป็นการชั่วคราวและเฉพาะกรณีของรัฐสภาภายหลังการเลือกตั้ง

พรรคการเมืองจะไม่เสนอรายชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่งก็ได้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๖๘ ไม่สามารถเลือกจากบัญชีรายชื่อที่ประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้าได้ และประสงค์จะขอยกเว้นหลักการดังกล่าว ก็ต้องให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นผู้เข้าชื่อกันขอยกเว้น และเมื่อจะเป็นการยกเว้นรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ จึงกำหนดให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา แต่เมื่อได้รับการยกเว้นแล้ว ก็ต้องย้อนกลับไปให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๙ สำหรับประเด็นเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติด้วยนั้น ไม่ปรากฏว่ามีข้อความใดที่จะแสดงให้เห็นว่าประสงค์จะยกเว้นหลักการดังกล่าวด้วย คงมีเพียงข้อความว่า “ให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี” เท่านั้น ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามตินั้น ต้องคงหลักการดังกล่าวข้างต้นไว้ และดำเนินการแก้ไขให้สอดคล้องกันได้เพียงเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีโดยให้ทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเท่านั้น

๙. เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงเห็นควรแก้ไขมาตรา ๒๗๒ โดยย้ายบทบัญญัติเดิมไปไว้เป็นวรรคสองของมาตรา ๒๗๒ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล แล้วเพิ่มความใหม่เป็นวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๗๒ แทน ซึ่งจะทำให้มีผลดังต่อไปนี้

๙.๑ ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๖๘ (ซึ่งมีความหมายว่า “รัฐสภาชุดแรก” ตามที่ปรากฏในคำถามเพิ่มเติม แต่ก็ได้เขียนให้ชัดเจนขึ้น) ในการประชุมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของทั้งสองสภา

๙.๒ ในการเสนอชื่อบุคคล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่จะเป็นผู้เสนอ โดยต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๙.๓ บุคคลซึ่งจะได้รับการเสนอชื่อจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๙.๔ มติของรัฐสภาที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาซึ่งเป็นไปตามหลักการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๙ วรรคสาม เพียงแต่แก้ไขจำนวนสมาชิก จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภาร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติ

๙.๕ ในกรณีที่เมื่ออาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามตามมาตรา ๘๘ ได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร อาจเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติยกเว้นได้ตามมาตรา ๒๗๒

๙.๖ มติของรัฐสภาตาม ๙.๕ ที่จะยกเว้น ต้องมีไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

๙.๗ เมื่อได้รับการยกเว้นแล้ว จึงกลับไปดำเนินการเพื่อเสนอชื่อและให้ความเห็นชอบตาม ๙.๑ ๙.๒ ๙.๓ และ ๙.๔ ข้างต้นต่อไป

ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการพิจารณาว่าร่างเดิมเป็นอย่างไร และมีการเพิ่มเติมถ้อยคำใดขึ้นใหม่ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้จัดทำร่างในลักษณะแสดงการแก้ไขไว้ให้ปรากฏ โดยข้อความที่เพิ่มใหม่จะขีดเส้นใต้ไว้ ส่วนข้อความเดิมที่ถูกตัดออกจะแสดงการขีดฆ่าไว้ นอกจากนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการแก้ไขคำปรารภให้สอดคล้องกันด้วย โดยได้แสดงการแก้ไขไว้เช่นเดียวกัน

โดยสรุปเพื่อให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเฉพาะคำปรารภและมาตรา ๒๗๒ ทั้งนี้ ดังปรากฏร่างที่มีการแก้ไขท้ายคำชี้แจงนี้

ร่างคำปรารภ

ในการดำเนินการดังกล่าว คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้สร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในหลักการและเหตุผลของบทบัญญัติต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงร่างรัฐธรรมนูญและความหมายโดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญด้วยการเสนอแนะข้อควรแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ ก็ได้เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญโดยสรุปในลักษณะที่ประชาชนสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญได้โดยสะดวกและเป็นการทั่วไป และจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบแก่ร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ในการนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติเสนอประเด็นเพิ่มเติมอีกประเด็นหนึ่งเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติในคราวเดียวกันด้วย การออกเสียงลงประชามติปรากฏผลว่า ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติโดยคะแนนเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญและประเด็นเพิ่มเติมดังกล่าว คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงดำเนินการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติในประเด็นเพิ่มเติมนั้น และส่งร่างรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว นายกรัฐมนตรีจึงนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสืบไป ทรงพระราชดำริว่า สมควรพระราชทานพระบรมราชานุมัติตามมติของมหาชน

ร่างมาตรา ๒๗๒

ร่างที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติ

มาตรา ๒๗๒ ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภายุทธศาสตร์ชาติได้รับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๖๘ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕๙ เว้นแต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็น

นายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๕๙ วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ในวาระเริ่มแรก เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๖๘ แล้ว หากมีกรณีที่ไม้อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้ ให้**สภาผู้แทนราษฎร**ดำเนินการตาม**มาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง** ต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ หรือไม่ก็ได้

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

คำชี้แจงของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
กรณีการส่งร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขตามผลการออกเสียงประชามติ
ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา

ตามที่สื่อมวลชนได้ลงข่าวในทำนองว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) ส่งร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขตามผลการออกเสียงประชามติให้ศาลรัฐธรรมนูญแล้วถูกตีกลับ เพราะบกพร่องในเรื่องการลงลายมือชื่อ และไม่ถูกต้องตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ อันอาจนำมาซึ่งความเข้าใจผิดและเกิดความเสียหายแก่การทำงานของ กรธ. ได้ กรธ. จึงขอชี้แจงและทำความเข้าใจต่อสาธารณชนตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๑. เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ กรธ. ได้มีหนังสือราชการกราบเรียนประธานศาลรัฐธรรมนูญ ลงนามโดยประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ว่า กรธ. ได้จัดทำการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการออกเสียงประชามติให้สอดคล้องกับประเด็นเพิ่มเติมที่ผ่านความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงส่งมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญได้โปรดดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๓๗/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ ต่อไป พร้อมทั้งส่งร่างรัฐธรรมนูญและคำชี้แจงไปด้วย แต่เพื่อประโยชน์ของราชการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะได้ไม่ต้องไปจัดทำสำเนาขึ้นใหม่ จึงได้จัดทำเอกสารไปให้รวม ๒๐ ชุด ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร

๒. ในการส่งเอกสารดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของ กรธ. ได้โทรศัพท์ประสานกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไว้ล่วงหน้าแล้วว่าจะนำเอกสารไปส่งในวันดังกล่าว และเพื่อที่จะรีบไปให้ทันเวลาราชการ จึงได้ให้ผู้ส่งสารใช้รถจักรยานยนต์นำเอกสารไปส่ง แต่แม้กระนั้นก็ไม่อาจไปถึงที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในเวลาราชการเนื่องจากการจราจรติดขัด ผู้ส่งสารไปถึงที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญเลยเวลาราชการไปประมาณ ๑๕ นาที เจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ปฏิเสธที่จะรับหนังสือดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่าเลยเวลาราชการแล้ว และเอกสารนั้นมิได้ทำเป็นคำร้องกับมิได้ลงนามกำกับเอกสารทุกหน้าในสำเนาเอกสารที่ส่งมาด้วย แต่ได้รับฝากเอกสารทั้งหมดไว้ก่อนโดยยังไม่ลงบันทึกว่าได้รับเอกสารไว้แล้ว กรธ. จึงให้เจ้าหน้าที่ไปรับเอกสารทั้งหมดกลับคืนมาในวันรุ่งขึ้น คือวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

๓. วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ กรธ. พิจารณาอีกครั้งหนึ่งว่า การดำเนินการในเรื่องนี้จำเป็นต้องทำเป็นคำร้องหรือไม่ แล้ว เห็นว่าการดำเนินการเรื่องนี้เป็นไปตามมาตรา ๓๗/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไข

เพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ ที่กำหนดว่า “...และเสียงข้างมากของผู้ออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับประเด็นดังกล่าวและมีผลให้บทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญไม่สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการออกเสียงประชามติ แล้วส่งร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าเป็นการชอบด้วยกับผลการออกเสียงประชามติแล้วหรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญ” ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ของทั้งสององค์กรไว้ชัดเจนว่า กรธ. มีหน้าที่จัดทำและส่งร่างรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติกำหนดให้องค์กรของรัฐสององค์กรที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการยกร่างและดำเนินการตรวจสอบให้เกิดความถูกต้องตรงตามที่ประชาชนได้ให้ความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติ มิใช่เป็นการให้ใช้อำนาจตุลาการตามปกติ การส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญจึงได้ส่งไปตามปกติของการติดต่อระหว่างหน่วยงานราชการด้วยกัน คือทำเป็นหนังสือราชการ และถ้าไม่ส่งทางไปรษณีย์ ก็ส่งโดยเจ้าหน้าที่ ไม่เคยปรากฏว่าจะต้องมีการมอบฉันทะให้เจ้าหน้าที่หรือบุรุษไปรษณีย์ไปส่งแทนแต่อย่างใด และเรื่องทำนองเดียวกันนี้ก็ได้เคยปฏิบัติกันมาแล้ว โดยเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๑ (ภายหลังจากที่ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้ใช้บังคับแล้ว) ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ตามมาตรา ๑๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ใช้บังคับในขณะนั้น และอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ ประธานรัฐสภาได้ส่งเรื่องร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ทั้งสองกรณีนี้ก็ทำเป็นหนังสือราชการส่งไปตามปกติ และศาลรัฐธรรมนูญก็รับไว้ดำเนินการโดยไม่เคยปรากฏว่าจะต้องมีการมอบฉันทะให้บุคคลใดไปส่ง กรธ. จึงได้ดำเนินการไปตามปกติที่เคยทำกันมา อันเป็นวิธีปฏิบัติที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ปฏิบัติมาเช่นเดียวกัน โดยได้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญอีกครั้งหนึ่งในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

๔. ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ศาลรัฐธรรมนูญได้มี “หนังสือแจ้งคู่กรณี” แจ้งว่าจะต้องดำเนินการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยแจ้งให้ทราบว่าคำร้องนี้ไม่มีใบมอบฉันทะของผู้ร้องให้นายนาถ ดวงวิชัย (ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ) มายื่นแทน ศาลรัฐธรรมนูญจึงให้ผู้ร้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญฯ

๕. ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งในหนังสือดังกล่าวว่า “มาตรา ๔๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ บัญญัติให้การพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยของ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗” ซึ่งเป็นการอ้างถึงมาตรา ๔๕ ที่ยังไม่จบความ เพราะความตอนท้ายของมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญฯ มีบัญญัติต่อไปว่า “... ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อวรรคหนึ่ง หรือรัฐธรรมนูญนี้” ดังนั้น การใช้ข้อกำหนดนั้นต้องไม่ขัดต่อมาตรา ๓๗/๑ ของรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) เช่น ในการนับระยะเวลา ตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ระยะเวลาจะเริ่มนับจากวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีมติรับไว้พิจารณา แต่ตามมาตรา ๓๗/๑ ระยะเวลาสามสิบวันให้นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับร่างรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

๖. อย่างไรก็ตาม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีหนังสือถึง กรธ. (เจ้าหน้าที่ของ กรธ. ได้รับหนังสือเมื่อเวลา ๑๘.๑๕ น.) แจ้งให้ กรธ. ดำเนินการทำใบมอบฉันทะเพื่อมอบให้เจ้าหน้าที่มาดำเนินการแทน โดยให้ดำเนินการภายในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๙ กรธ. พิจารณาแล้ว เห็นว่า เพื่อประโยชน์ให้การดำเนินการในเรื่องนี้ลุล่วงไปด้วยดีและรักษาความศักดิ์สิทธิ์แห่งองค์กรศาลรัฐธรรมนูญไว้ กรธ. จึงได้ดำเนินการให้เป็นไปตามความประสงค์ของศาลรัฐธรรมนูญ และได้มอบให้เจ้าหน้าที่นำใบมอบฉันทะ พร้อมด้วยสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่มีลายมือชื่อของประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำกับไว้ (ตามที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ) และส่งกลับไปยังศาลรัฐธรรมนูญแล้วในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ แม้ กรธ. จะยังคงเห็นว่า กรธ. ได้ดำเนินการโดยถูกต้องตามมาตรา ๓๗/๑ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และถูกต้องตามแนวปฏิบัติที่เคยกระทำมาในอดีตแล้วทุกประการก็ตาม

จึงเรียนมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑ กันยายน ๒๕๕๙